

NEKA OBILJEŽJA MALOLJETNIH ZATVORENIKA S OBZIROM NA DULJINU KAZNE ZATVORA

Dora Dodig

Psijhijatrijska bolnica «Vrapče»

Zdravka Poldrugač

Neven Ricijaš

Odsjek za poremećaje u ponašanju
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Sveučilište u Zagrebu

SAŽETAK

Kazna maloljetničkog zatvora najteža je kaznenopravna sankcija koja se može izreći maloljetnim počiniteljima kaznenih djela. Oduzimanjem slobode počinitelju kaznenog djela sud posebno naglašava njegovu krivnju, ali i težinu i značaj počinjenog kaznenog djela. Iz pregleda strukture vrsta sankcija vidljivo je kako se kazna maloljetničkog zatvora u Republici Hrvatskoj izriče prosječno u 1-2% slučajeva, iz čega se može zaključiti da se radi o značajno selekcioniranoj skupini maloljetnih delinkvenata s obzirom na težinu kaznenog djela, okolnosti u kojima je djelo počinjeno, stupanj krivnje te osobine ličnosti i ponašanja samog maloljetnika. Cilj ovog istraživanja je utvrditi postoje li razlike u nekim obilježjima kriminalne aktivnosti, poremećenosti odnosa u obitelji, nekim osobinama ličnosti i ponašanja maloljetnih počinitelja kaznenih djela s obzirom na duljinu izrečene kazne maloljetničkog zatvora. Istraživanjem su obuhvaćena 93 maloljetnika i mlađa punoljetnika koja su od ožujka 2003. do ožujka 2006. godine izdržavali kaznu maloljetničkog zatvora u Požezi. U istraživanju se pošlo od pretpostavke kako će maloljetnike s najdužom kaznom zatvora karakterizirati najnepovoljnija obilježja u svim ispitivanim područjima. Rezultati diskriminativne analize pokazuju kako maloljetnike s najduljom kaznom zatvora obilježavaju najnepovoljnije značajke vezane uz samo kazneno djelo i kriminalnu aktivnost, dok oni s najkraćom kaznom manifestiraju najviše ispitivanih oblika poremećaja u ponašanju.

Ključne riječi: maloljetnički zatvor, maloljetni delinkventni, osobine ličnosti, ponašanje

1. UVOD

Struktura sankcija koje sudovi u nekom razdoblju izriču počiniteljima kaznenih djela jasno odražava kaznenopravnu reakciju društva na kriminalitet, a ujedno je i indikator za procjenu značenja i težine ukupnog kriminalnog zbivanja na tom području.

Iz pregleda strukture sankcija izrečenih maloljetnim počiniteljima kaznenih djela u razdoblju od šest godina razabiremo kako je kaznenopravna politika u Republici Hrvatskoj izrazito orijentirana ka izvaninstitucionalnim sankcijama. Te sankcije u čitavom promatranom razdoblju participiraju s preko 80%. Iako je u 2005. godini došlo do laganog porasta izricanja zavodskih odgojnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora, spomenuti omjeri u suštini još nisu narušeni (tablica 1).

Takva orijentacija reagiranja na kriminalitet maloljetnika je razumljiva obzirom da Zakon o

sudovima za mladež (1998) maksimalno afirmira prvenstvo primjene odgojnih mjera, a podrednost kažnjavanja, pri čemu polazi od načela supsidijariteta (postupnosti) u primjeni sankcija dajući prednost izvansudskim oblicima intervencija uz pridržavanje izricanja sudskih sankcija.

Sudske se sankcije izriču tek kad se odgojne svrhe ne mogu postići drugim sredstvima ili kad to iziskuje težina djela. Nadalje, primjenom načela postupnosti u primjeni odgojnih mjera neće se izricati odgojne mjere intenzivnijeg tretmana, odnosno odvajanje maloljetnika iz sredine u kojoj živi, ako se odgojne svrhe mogu postići i bez odvajanja iz njegove primarne sredine ili odgojnim mjerama manje intenzivnog tretmana.

Najteža sankcija koja se može izreći maloljetniku je kazna maloljetničkog zatvora. Oduzimanjem slobode počinitelju kaznenog djela sud posebno naglašava njegovu krivnju, ali i težinu i značaj